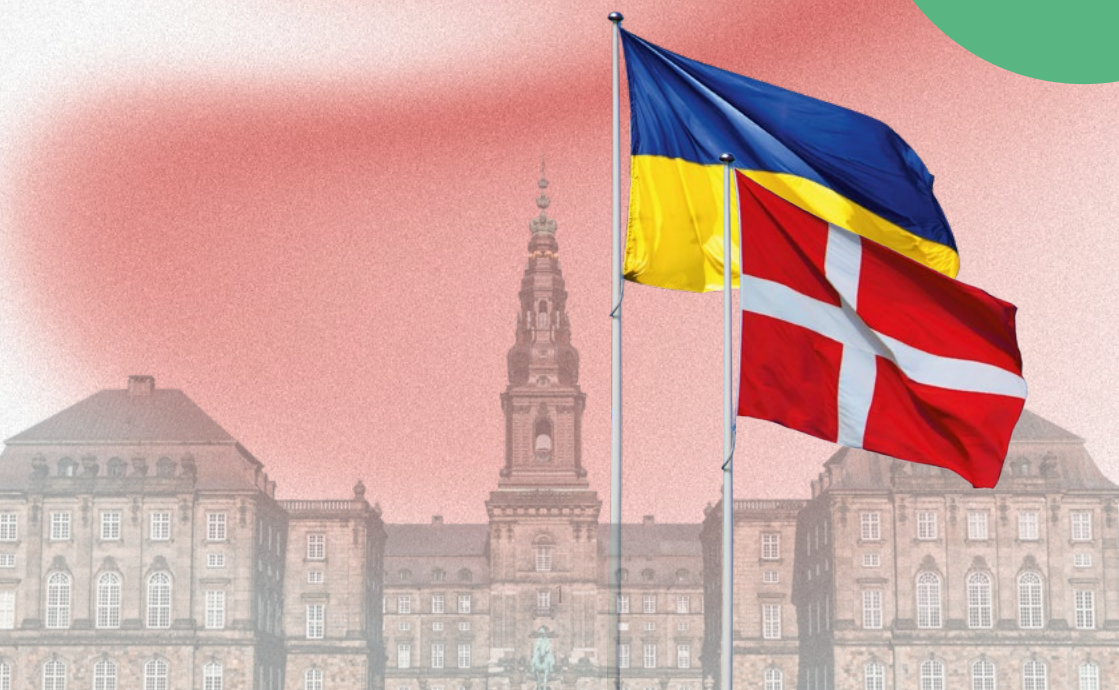

За підтримки
ukrainian
youth
house

ants

МЕТОДИЧНА ЗБІРКА

«Демократія без кордонів:
Данський досвід для України»

Зміст

Огляд лекційної програми	3
Підсумки регіональних досліджень	16
Пропозиції від осередків щодо адаптації демократичних практик у громадах	35
Рекомендації для молоді, органів влади та громадських організацій	46

Огляд лекційної програми

Лекційна програма проєкту «Модель Данського парламенту: Демократія в дії для України» охоплює 7 тематичних лекцій, проведених у жовтні-листопаді 2025 року. Кожна лекція, проведена провідними українськими та данськими експертами у своїх сферах, була присвячена ключовим аспектам данської демократії, її принципам, інструментам та досвіду, який може бути використаним Україною. Нижче наведено структурований огляд кожної лекції.

Лекція #1

Данська демократія: основи та принципи побудови політичної системи

Лекція була проведена 14 жовтня 2025 Наталією Романюк, яка є доценткою кафедри міжнародних відносин і регіональних студій Волинського національного університету імені Лесі Українки, координаторкою Інформаційного центру ЄС у Луцьку, керівницею Регіональної школи політика і дипломата та експерткою з питань європейської інтеграції.

НА ЛЕКЦІЇ УЧАСНИКИ ПРОЄКТУ МАЛИ ЗМОГУ ДІЗНАТИСЯ ПРО:

1. Теоретичні підходи до визначення демократії: класичний (давньогрецький), який передбачає розуміння демократії як безпосередню участь громадян у прийнятті рішень; ліберально-інституційний, згідно якого під демократією розуміється система політичних інститутів, що гарантує поділ влади, вибори, верховенство права, захист прав і свобод; процедурний, або мінімалістський, який визначає демократію як механізм виборів, який забезпечує зміну влади мирним шляхом; соціальний (ціннісний) підхід, відповідно до якого поняття демократії охоплює не лише інституції, а й суспільну культуру толерантності і довіри та участь громадян у політичному процесі; сучасний, або інтегративний, який лежить в основі сучасних індексів демократії та визначає демократію як поєднання інституцій, процедур і цінностей, де громадяни не лише голосують, а и беруть участь у процесі управління, охоплюючи такі складові як політична участь, підзвітність влади, свобода ЗМІ, громадянські права, прозорість рішень.

2. Класифікацію демократій, які за способом здійснення влади поділяються на

прямі, або безпосередні демократії (громадяни самі ухвалюють рішення за допомогою зборів, референдумів та ініціатив, приклад – Швейцарія), представницькі, або непрямі демократії (народ обирає представників, які діють від його імені, приклади – США, Франція і, зокрема, Данія) та змішані (напівпрямі) демократії (поєднують елементи двох попередніх, приклади – Україна, Італія). За ступенем розвитку інститутів демократії країни поділяються на повні демократії (Швейцарія, Норвегія і Данія), недосконалі демократії (США, Італія, Польща), гібридні режими (Туреччина, Грузія) та авторитарні режими (Китай, Північна Корея).

3. Формування демократії в Данії, зокрема, про вплив на формування в Данії демократії географічного розташування країни, першу Конституцію країни 1849 року як точку відліку для демократичної Данії.

4. Принципи та особливості побудови політичної системи Данії. Данія – конституційна монархія з парламентською демократією, Конституція 1953 року встановлює поділ влади в країні на три гілки – законодавчу (уряд, парламент), виконавчу (формально належить монарху, але здійснюється урядом (Радою Міністрів) і прем'єр-міністром) і судову (належить судам – Верховному суду, двом Вищим судам та 24 Нижчим судам в округах країни). Парламент Данії (Фолькетинг) однопалатний, має 179 місць, 175 з яких займають депутати з Данії, по 2 – від Фарерських островів та Гренландії, він засідає 100 днів на рік, решту часу депутати зустрічаються і проводять консультації з виборцями.

5. Виборчу систему Данії. Данія – приклад збалансованої пропорційної демократії, де кожен голос впливає на склад парламенту, а компроміс між партіями – норма політичного життя. Для голосування на загальних виборах потрібно бути повнолітнім (мати 18+ років) громадянином Данії, постійно проживати в Данії, мати повну дієздатність. Балотуватися на загальних виборах можна для однієї з партій, які вже обрані до парламенту, для нової партії (партіям потрібно щонайменше 2 % голосів, щоб бути обраними), поза партійною системою (як незалежний кандидат). Муніципальні та регіональні вибори в Данії проводяться одночасно із загальними – у третій вівторок листопада. Особливістю муніципальних та регіональних виборів в Данії є можливість голосування на них не громадян Данії – громадян ЄС, Ісландії або Норвегії, які проживали в Данії безперервно протягом останніх чотирьох років.

6. Шляхи висловлення громадянами Данії своєї волі більш прямо, аніж участю у виборах, за допомогою референдумів та громадських ініціатив. Референдуми проводяться у Данії у п'яти ситуаціях: 1) для внесення поправок до Конституційного закону; 2) для встановлення виборчого віку; 3) при прийнятті рішення про відмову від суверенітету; 4) прийнятті законопроекту, який більшість Парламенту бажає подати на розгляд населення; 5) укладенні певних міжнародних договорів. Результати референдумів за таких ситуацій мають обов'язкову силу. З інших питань можуть бути

проведені консультативні референдуми, які є лише способом парламенту запитати думку виборців і не мають обов'язкової сили. Громадська ініціатива може бути створена одним або кількома громадянами Данії на вебсайті borgerforslag.dk. У разі її підтримки 50 тис. громадян вона передається до Парламенту, який її розглядає і може прийняти або відхилити.

7. Партійну систему Данії. Данія має багатопартійну систему, зараз в парламенті Данії 11 партій, парламентську більшість мають три: Соціал-демократи, Ліберальна партія, Поміrkовані.

8. Особливості обрання прем'єр-міністра, формування та функції уряду. Прем'єр-міністром Данії стає лідер партії або коаліції, яка має більшість у Парламенті. Зараз Прем'єр-міністеркою Данії є Метте Фредеріксен, лідерка соціал-демократичної партії. Уряд Данії називається Радою Міністрів, яка складається приблизно з 20-25 міністрів, кожен з яких очолює своє міністерство. Рада Міністрів має як виконавчі, так і законодавчі функції, розробляє законопроекти; подає їх на розгляд парламенту; може ухвалювати тимчасові закони, які згодом мають бути затверджені парламентом; керує державною адміністрацією, дипломатією, обороною та укладає міжнародні договори (з дозволу монарха). Якщо парламент висловлює вотум недовіри уряду або окремому міністру, ті зобов'язані піти у відставку.

Лекція #2

Демократія і сталий розвиток: боротьба Данії з кліматичними змінами

Лекція відбулася 17 жовтня 2025, спікером був Олег Листопад, журналіст, екологічний експерт Green Post, представник ГО «Мережа захисту національних інтересів "АНТС"», учасник конференції з ухвалення Орхуської конвенції в місті Оргус (Данія) у 1998 році.

ЛЕКЦІЯ ФОКУСУВАЛАСЯ НА ЕКОЛОГІЧНІЙ ПОЛІТИЦІ ТА ДИПЛОМАТІЇ ДАНІЇ, НА НІЙ УЧАСНИКИ ПРОЄКТУ МАЛИ ЗМОГУ ДІЗНАТИСЯ ПРО:

1. Причини глибокої зацікавленості Данії в екологічній політиці та, зокрема, в протидії кліматичним змінам, чільне місце серед яких посідає географічне положення Данії, яка є півостровом, що за підвищення рівня моря від глобального потепління піде під воду.

2. Суть та особливості прийняття Орхуської конвенції 1998 року про доступ до інформації про довкілля. Сам факт того, що Данія була її ініціаторкою, а також те, що вона була прийнята в данському місті Оргус, що дало їй назву, є прикладом боротьби Данії з кліматичними змінами.

3. «Зелену тристоронню угоду» про зменшення викидів парникових газів між урядом, НУО та бізнесом і передбачені нею заходи для протидії змінам клімату, зокрема, плани з відновлення 100 тис. га раніше осушених для використання для сільськогосподарства боліт.

4. Певні прогалини в екологічній політиці Данії, зокрема, збереження легального статусу норкових ферм в країні та традиції вбивства китів і дельфінів на Фарерських островах.

Лекція #3

Жінки в політиці: приклади успіху Данії

Лекція відбулася 21 жовтня 2025, спікеркою була Юлія Вусенко, депутатка Волинської обласної ради, регіональна координаторка Всеукраїнської організації «Українська жіноча демократична мережа», що є частиною глобальної платформи Women's Democratic Network (Вашингтон, США), представниця у Конгресі місцевих та регіональних влад Ради Європи та експертка з питань органів місцевого самоврядування Мережі «АНТС».

ТЕМАМИ ЛЕКЦІЇ СТАЛИ:

- 1. Перешкоди для успішної кар'єри жінок в політиці** – зокрема, ефект «скляної стелі», «випадіння» жінок з кар'єри на період народження дітей і догляду за ними, традиційне сприйняття політики як сфери чоловіків.
- 2. Високий рівень гендерної рівності в Данії в порівнянні з Україною:** в Данії жінки в 2022 році становили 44% парламентського складу, в порівнянні з 21% в Україні; в Данії жінки очолюють 1/5 міст країни, в Україні – лише 16%.
- 3. сторію успіху данських жінок-політиків**, зокрема Гелле Торнінг-Шмідт (прем'єрка 2011-2015, перша жінка на посаді) та Метте Фредеріксен (поточна прем'єрка Данії з 2019, наймолодша людина на посаді в історії країни).
- 4. Чинники успіху гендерної політики в Данії:** залучення дітей обох статей до політики з дитинства, програми навчання щодо участі жінок в політиці, як «Жінки

в муніципальній політиці», гнучкі умови праці (відпустки по догляду за дитиною, дитсадки), гендерний баланс у політичних партіях країни.

5. Вплив збільшення участі жінок у політиці на політичні пріоритети та соціальні цінності Данії: перехід у політиці від стилю конфронтації до стилю співпраці та компромісів, зміна суспільного сприйняття влади за появи нового типу лідерства – лідерства турботи і довіри, підвищення уваги до соціальної політики, сильніший акцент на екології і сталий розвиток.

6. Виклики, які залишаються для жінок в політиці в Данії: зокрема, жінки в країні рідше очолюють великі партії і комітети парламенту, висвітлення в ЗМІ жінок-політикинь відрізняється від висвітлення їхніх колег-чоловіків, іноді характеризуючись сексизмом.

Лекція #4

Цифровізація та прозорість: інновації Данії для сталої демократії

Лекція була проведена 23 жовтня 2025, спікеркою була Анастасія Апетик, юристка, експертка з цифровізації та кібербезпеки з понад 12 роками досвіду, засновниця Arpetyk Consulting, що допомагає впроваджувати цифрову культуру та онлайн-безпеку для понад 200 організацій.

УЧАСНИКИ МАЛИ ЗМОГУ ДІЗНАТИСЯ ПРО:

1. Лідерські позиції Данії в Європі по цифровізації згідно з Digital Economy and Society Index 2025: в Данії 96% населення використовує інтернет щодня порівняно з 89% в середньому по ЄС, 69% громадян Данії мають базові цифрові навички (в ЄС – 26%), аж 33% компаній Данії організують для своїх співробітників навчання з цифрових навичок (лише 22% в ЄС).

2. Основні цифрові інструменти Данії, які сприяють сталості демократії країни: зокрема, MitID – цифровий підпис, яким користується понад 90% громадян, Digital Post – офіційна електронна пошта між державою та громадянами, Borger.dk – єдиний портал громадянина, NemKonto – система, через яку громадяни отримують гроші держави (наприклад, пенсію), borgerforslag.dk – платформа, де кожен громадянин може створити законодавчу ініціативу, яка, у разі її підтримки 50 тис. громадянами, передається парламенту.

3. Прозорість як основу демократії Данії. Данія, завдяки обсягу відкритих для її громадян даних, входить до топ-5 в Open Data Maturity Index 2025: в країні є пор-

тал-дистриб'ютор даних по особам і компаніях, онлайн-інструменти для моніторингу витрат муніципалітетів, відкриті карти інфраструктурних проектів.

4. Цифровізацію на муніципальному рівні Данії: існування «розумних громад» (smart cities), завдяки яким мешканці громад через онлайн-платформи можуть впливати на місцеві рішення щодо транспорту і простору, екології і безпеки, використання цих онлайн-платформ для громадських обговорень та голосувань щодо використання місцевих бюджетів.

5. Інструменти з забезпечення в Данії кібербезпеки та етики: існування Національного центру кібербезпеки при Міноборони, стандартів GDPR, балансування між прозорістю і приватністю та безпекою.

6. Уроки успіху Данії в цифровізації для світу: цифровізація має бути людиноцентричною, враховувати етичні стандарти та бути доступною для людей з інвалідністю; стійка цифрова демократія можлива лише тоді, коли інновації інтегровані в державну систему, а не існують окремо від неї; прозорість як культура – основа успішної цифровізації в демократичній країні.

Лекція #5

Молодь і політика: досвід Данії у розвитку молодіжного лідерства

Лекція відбулася 29 жовтня 2025, спікером був Simon Bøtkjær Nielsen, член міської ради муніципалітету Høje-Taastrup (Данія), заступник голови комітету та проєктний менеджер.

ЛЕКЦІЯ ОХОПЛЮВАЛА:

- 1. Поради українській молоді щодо участі в політиці:** потребу ділитися інформацією про цікаві можливості з друзями та знайомими та бути відкритими до нового, важливість не перенавантажувати себе, адже це призведе до зниження продуктивності у всіх сферах.
- 2. Можливості для української молоді, зацікавленої в роботі у Данії,** зокрема, можливості, який надає для цього Українсько-данський молодіжний дім.
- 3. Способи формування Данією культури політичної відповідальності серед молодого покоління:** існування демократичних організацій у школах, молодіжних організацій при партіях, проведення виборів у школах, відкритість освітніх закладів до ідей молоді.
- 4. Корисні уроки з досвіду Данії у розвитку молодіжного лідерства для України.**

Лекція #6

Інклюзивна демократія: участь меншин у політичному процесі

Лекція була проведена 4 листопада 2025, спікером був Anders Peter Hansen, член Ліберального альянсу та кандидат до парламенту Данії, колишній президент Північної молодіжної ради (Nordic Youth Council).

УЧАСНИКИ МАЛИ ЗМОГУ ДІЗНАТИСЯ ПРО:

1. Механізми залучення меншин Данії до участі у виборах та загалом в політиці: зокрема, наявність 4 мандатів у Фолькетингу Данії для Фарерських островів та Гренландії, які часто мають вирішальні голоси, багатомовність сайту парламенту з наявністю гренландської та фарерської мов, право голосу не-громадян Данії на муніципальних та регіональних виборах після 4 років проживання в Данії, багатомовні виборчі плакати, мобільні виборчі дільниці.

2. Північну раду – засновану в 1952 році організацію у складі 8 нордичних країн/одиноць – Данії, Швеції, Норвегії, Фінляндії, Ісландії, Гренландії, Фарерських та Аландських островів. В Північній раді 87 представників від цих 8 країн/одиноць приймають законодавство, яке має бути прийнятим у всіх нордичних країнах.

3. Північну молодіжну раду – заснований в 1972 році при Північній раді орган співпраці для молодіжних організацій та політичних груп країн Північної ради, який представляє 2 млн молодих людей регіону. Членами Північної молодіжної ради є усі політичні молодіжні організації, материнська партія яких входить до парламентів, спостерігачами – національні молодіжні ради, організації молоді з корінних народів,

інші молодіжні ради.

4. Передумови для ефективного залучення меншин до політичних процесів: наявність окремої статті фінансування для осіб з сільської місцевості та інших соціально незахищених груп, інфраструктури для осіб з інвалідністю, доступність перекладу та різних варіантів харчування.

Лекція #7

Фолькетинг зсередини: як працює парламент Данії

Лекція була проведена 7 листопада 2025, спікеркою була Ханне Сіверінсен, колишня депутатка Данського парламенту (Фолькетингу), представниця Парламентської асамблеї Ради Європи та спеціальна доповідачка по Україні.

ТЕМАМИ ЛЕКЦІЇ СТАЛИ:

1. Виборча та партійна система Данії: Данія має 10 областей, 92 виборчі округи, вибори відбуваються за пропорційною системою, партій в парламенті 11.

2. Алгоритм обрання в Данський парламент: партія призначає кандидата в округ, виборці голосують, за пропорційною системою визначається, скільки місць отримає кожна партія, залежно від того, скільки голосів отримав кожен кандидат, визначається, чи попаде безпосередньо він у парламент.

3. Особливості формування уряду Данії та прийняття рішень у Фолькетингу. Після виборів голови обраних до парламенту партій звертаються до короля і рекомендують, який уряд вони хотіли б бачити. З огляду на велику кількість партій, уряд не формується з першого разу, це унеможлиблює серія переговорів і компромісів. Крім того, політична система Данія вимагає від партій формування коаліцій. Такі фактори привели до закріплення в політичній культурі Данії культури досягнення компромісу.

4. Порівняння Данії з Україною: переваги пропорційної системи, яка існує в Україні з 2020 року, фокус на ефективності парламенту через коаліції і компроміси.

Підсумки регіональних досліджень

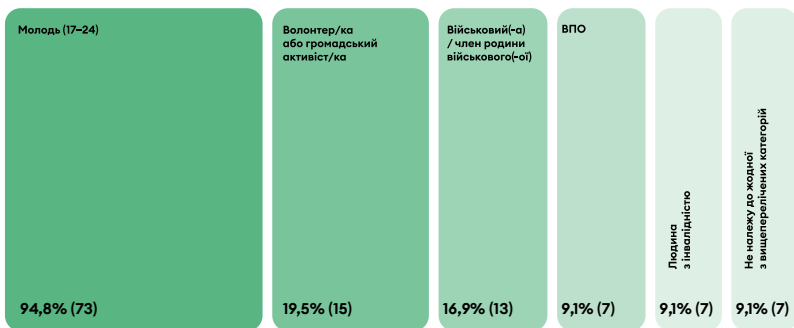
Київський регіональний осередок

Аналітичне дослідження Київського регіонального осередку «Інклюзивна демократія в Україні: участь жінок, молоді та соціально вразливих груп у політичних процесах, бар'єри та шляхи їх подолання» підготували Гусак А., Дягіль М., Ісірова А., Шестухіна Д., Бардас Ю., Серко О. за менторства Туз О.

В дослідженні був проаналізований рівень політичної участі жінок, молоді та соціально вразливих груп в Україні, були визначені основні бар'єри, що перешкоджають участі цих груп населення у політичних процесах, та шляхи їхнього подолання, оцінено вплив повномасштабного вторгнення Росії в Україну в 2022 році на їхню політичну активність.

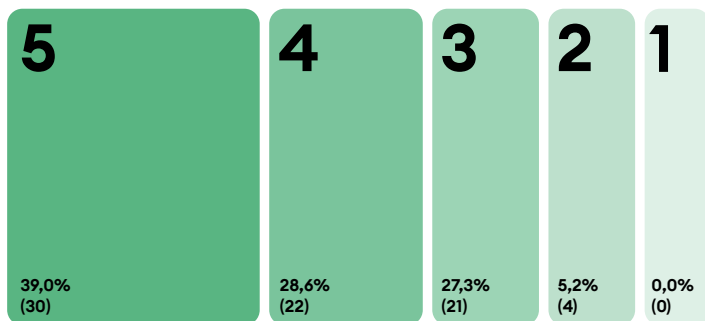
Дослідження проводилося онлайн, через опитування у Google Forms, в якому взяли участь 77 респондентів, 79% з яких – жінки. Також серед опитаних 5% були людьми з інвалідністю, 9% внутрішньо переміщених осіб, 17% військових або членів родин військових, 19% волонтерів або громадських активістів.

До якої категорії Ви належите?

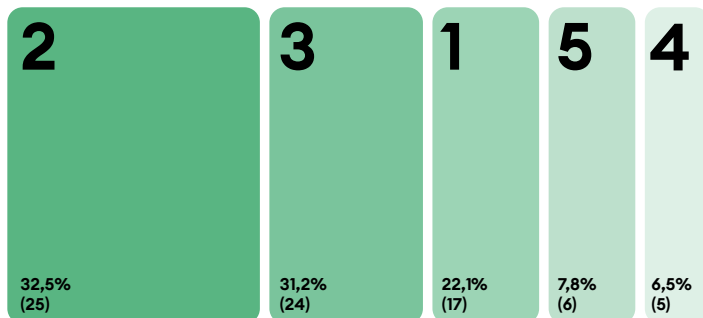
Результати опитування продемонстрували контраст між високим інтересом до політики та низьким рівнем відчуття власного впливу. Середній бал інтересу становить 4,0 з 5, і 67,5 % респондентів оцінили свою зацікавленість у 4–5 балів. Проте самооцінка впливу на рішення в громаді значно нижча – лише 2,45 з 5, а понад половина (54,5 %) поставила собі 1 або 2 бали. Це свідчить про відчутний розрив між бажанням і можливістю діяти.

Як часто Ви цікавитесь політичними подіями у країні чи громаді? (1 – ніколи, 5 – дуже часто)

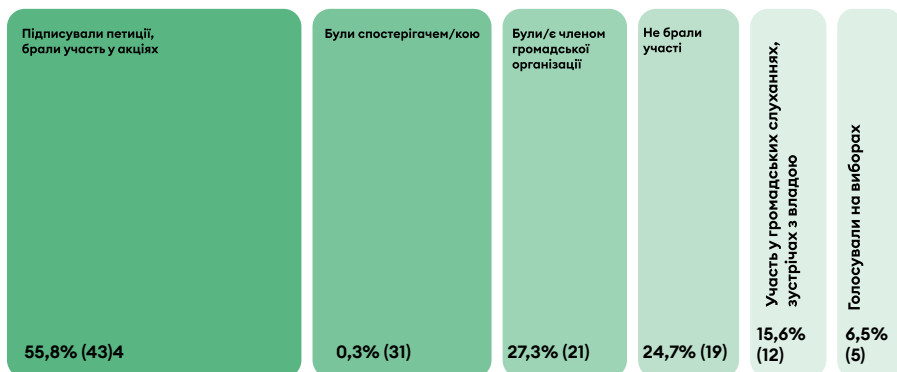

Тим не менш, значна частина респондентів має досвід участі у громадсько-політичних процесах: 43 респонденти згадували підписання петицій та участь у мирних акціях; спостереження на виборах згадувалося у 31 відповіді, членство в громадських організаціях – у понад 21, а участь у консультаціях чи слуханнях – у близько 12. На питання про участь у майбутніх виборах 68,8 % відповіли, що планують голосувати, 24,7 % – не впевнені, а 6,5 % – не мають наміру брати участь. При цьому не менш ніж 19 респондентів зазначили, що взагалі не брали участі у будь-яких формах політичної активності.

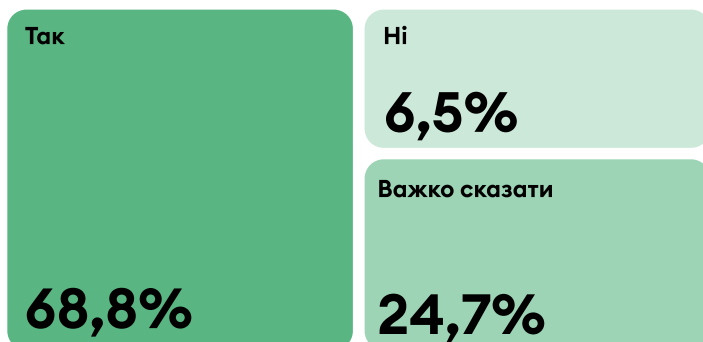
Чи відчуваєте Ви, що маєте вплив на рішення у своїй громаді? (1 – ніколи, 5 – дуже часто)

У яких формах політичної або громадської участі Ви брали участь за останні 5 років? (можна кілька)

Чи плануєте Ви брати участь у наступних виборах (місцевих чи парламентських)?

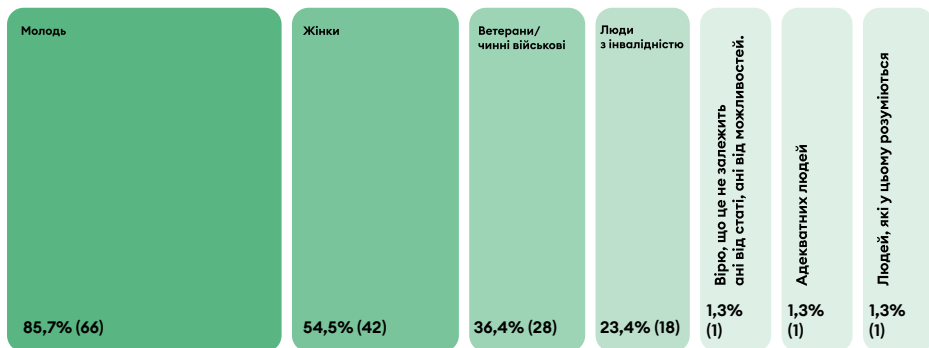

Дослідження також виявило недостатню обізнаність респондентів щодо механізмів громадської участі між виборами. Лише 28,6 % знають про такі інструменти й користуються ними; найбільша частка – 41,6 % – знає, але не використовує; а ще 29,9% взагалі не знають про існування таких можливостей. Про те, що респонденти чітко бачать нерівність представництва і розуміють потребу у включенні різних соціальних груп у політичні процеси свідчать їхні відповіді на питання про те, кого найбільше не вистачає в українській політиці: 85,7% назвали молодь, 54,5% – жінок, 36,4% – військових і ветеранів, 23,4% – людей з інвалідністю.

Чи відомо Вам, як можна впливати на рішення місцевої влади між виборами (наприклад, через громадські ради, консультації, петиції)?

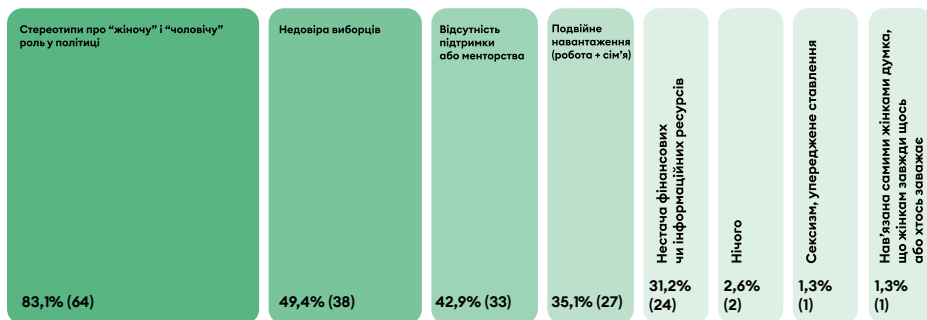
На Вашу думку, кого сьогодні найбільше не вистачає у політичному житті України (у владі, місцевому самоврядуванні, публічних дискусіях)?

Аналіз бар'єрів для участі жінок, молоді та соціально вразливих груп у політичних процесах показав складну та системну картину. Щодо участі жінок такими бар'єрами є гендерні стереотипи, які згадали 83,1% респондентів; недовіра виборців до жінок-по-

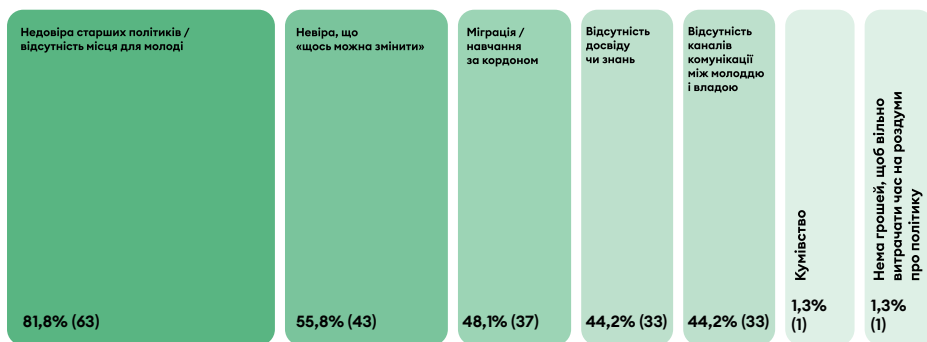
літикинь (49,4%), а також нестача підтримки чи менторства (42,9%); подвійне навантаження – поєднання роботи, навчання та сімейних обов'язків (35,1%).

На Вашу думку, які основні перешкоди заважають ЖІНКАМ активно брати участь у політичному житті (наприклад, бути депутатками, радницями, членкинями рад)?

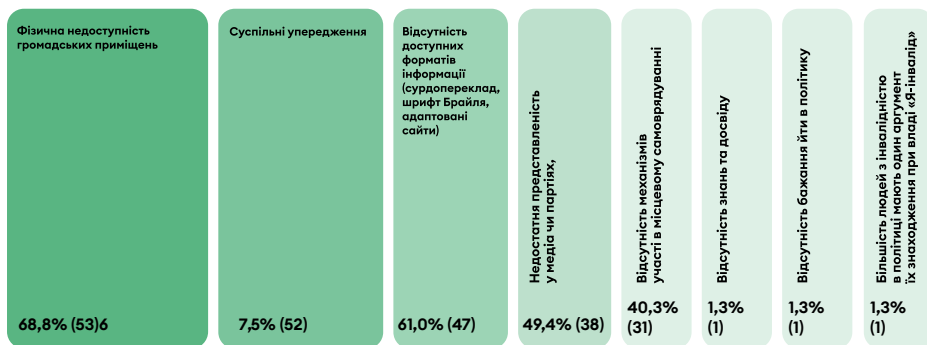
Для молоді основним бар'єром є недовіра з боку старших політичних лідерів – на це вказали 81,8% респондентів, іншими бар'єрами для цієї групи є відсутність віри у реальну здатність щось змінити (44,1%), міграція і навчання за кордоном (48,1%), а також відсутність досвіду (44,2%).

Які основні бар'єри заважають МОЛОДІ (до 35 років) впливати на політичні рішення у громаді або державі?

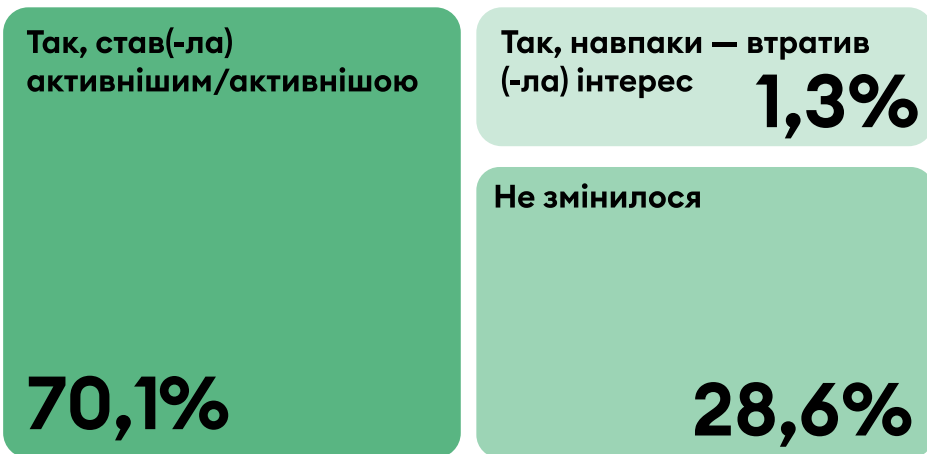
Бар'єрами для участі людей з інвалідністю у політичних процесах є фізична недоступність громадських приміщень (її згадали 68,8% респондентів), відсутність адаптованих форматів інформації (61%), суспільна стигматизація (67,5%), недостатня представленість у політичних партіях та медіа (49,4%), а також слабке залучення людей з інвалідністю до місцевого самоврядування (40,3%).

Які головні труднощі, на Вашу думку, заважають ЛЮДЯМ З ІНВАЛІДНІСТЮ брати участь у громадському чи політичному житті?

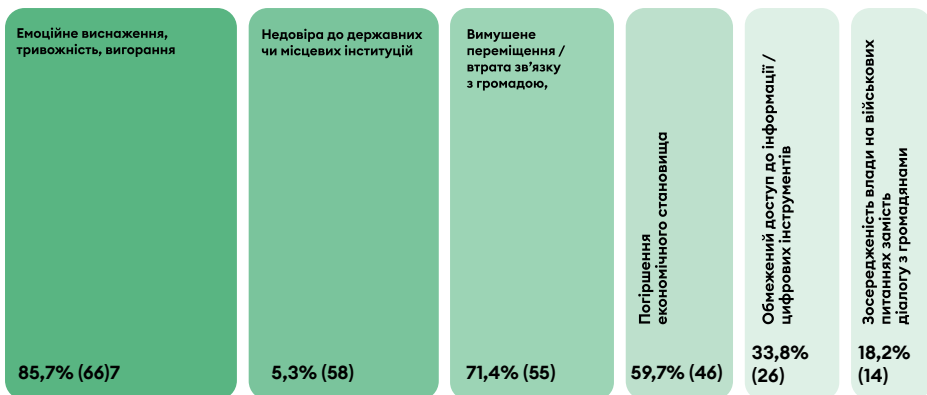

В ході дослідження також була проведена оцінка впливу війни – повномасштабного вторгнення Росії в Україну 2022 року – на політичну активність. Понад 70,1% зазначили, що війна зробила їх більш активними й уважними до політичних процесів, але більшість респондентів стикається з новими труднощами: емоційним виснаженням (85,7%), втратою зв'язку зі своєю громадою через переміщення (71,4%), зростанням недовіри до інституцій (75,3%).

Чи вплинула війна на Вашу політичну активність?

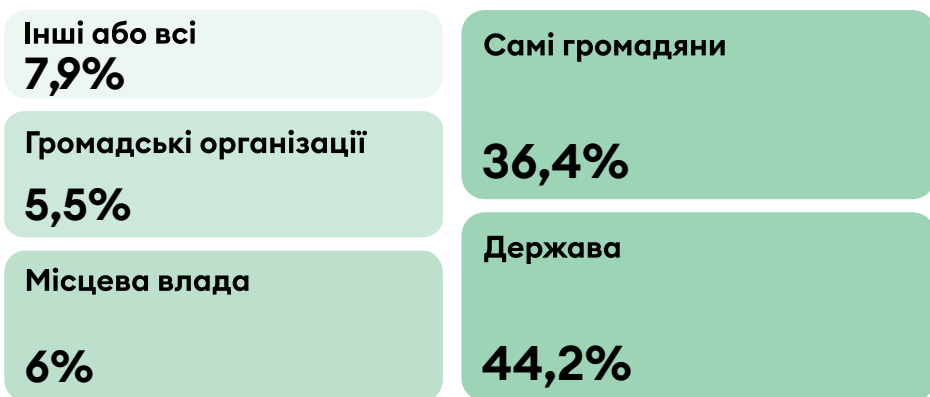

Які нові труднощі для участі громадян у політичному житті та прийнятті рішень з'явилися через війну?

Виявлені в ході проведення опитування пропозиції щодо того, як зробити українську демократію більш інклюзивною включають поєднання освітніх, інституційних та культурних рішень. Зокрема, респонденти висловили впевненість у необхідності масштабних освітніх кампаній, програм лідерства для жінок і молоді, менторстві, доступних виборчих процедурах та цифрових інструментах участі, які можуть суттєво розширити можливості участі, особливо для ВПО, людей з інвалідністю та молоді, що живе або навчається за кордоном, а також у важливості участі молоді та людей з інвалідністю у громадських радах, комісіях та консультативних органах – там, де їхній голос може мати реальний вплив. Опитування також продемонструвало розуміння респондентами того, що інклюзивна демократія потребує одночасно як «згори», так і «знизу» ініційованих змін: 44,2% вважають, що ключову роль з розвитку інклюзивної демократії має взяти на себе держава, значна частина, 36,4% наголошує на відповідальності самих громадян.

Хто має віграти головну роль у розвитку інклюзивної демократії?

Харківський регіональний осередок

Аналітичне дослідження Харківського регіонального осередку «Співпраця влади Данії з молоддю: досвід молодіжних рад та можливості для України» підготували Колесникова Ю. П., Рева К. О., Лісневський Е. С., Дядечко М. Є., Дворник Є. М., Зубко К. С., Ващенко А. А., Маршаєв В. Д., Дац М. М., Приходько Д. Ю., Сергієнко М. С., Маркіна С. С., Плахтійенко В. М., Іванов Е. Д., Невенченкова А. А., Кураксіна К. С., Поляков Р. П., Максименко С. Ю., Белецький В. С., Сидоренко С. С., Колбасюк А. А., Дячук Р. Д., Бадай Д. С., Шірінова К. С., Панкова І. В., Єремеева С. І., Грицаєнко Д. В., Борейко А. Р., Кодинець А. С., Рачок А. І., Якимів А. І., Лаварько Т. А. за менторства Оверко Р.

В ході дослідження були проаналізовані думки молоді щодо ролі молодіжних рад та інструменти, що використовуються в Данії, визначено можливості та бар'єри з адаптації данської моделі молодіжних рад до українського контексту та оцінено рівень готовності молоді й місцевих громад до України таких змін. Дослідження проводилося шляхом онлайн-опитування серед молоді віком від 14 до 30+ років, як осіб з досвідом участі у молодіжних радах, студентському самоврядуванні, громадських організаціях, так і молодих людей без такої участі. Загальна кількість відповідей – 37, більшість респондентів (23) – жінки.

Отримані дані засвідчили про достатньо високий рівень інтересу молоді до участі у суспільному житті, зокрема, 24 респонденти є членами молодіжних рад, 14 беруть участь у студентському самоврядуванні, 10 займаються волонтерством, що означає наявність потенціалу для створення ефективних механізмів залучення молоді за зразком Данії. Також респонденти продемонстрували обізнаність з роллю молодіж-

них рад у Данії: більшість з опитуваних молодих людей зазначали, що ключовими функціями рад є представлення інтересів молоді (36 відповідей), підтримка молодіжних проєктів (35) та розвиток лідерства і громадянських навичок (31), також переважна більшість вважає, що ради поєднують консультативні та дорадчі функції (26 відповідей) і мають реальний вплив на рішення на місцевому рівні.

Респонденти також наголосили на важливості інструментів, якими користуються данські громади. Найбільш ефективними вони вважають гранти та мікропроєкти (34), молодіжні бюджети (26) та освітні програми щодо участі (26). Щодо впливу молодіжних рад, більшість учасників зазначили, що вони частково впливають на політику через рекомендації (27 відповідей), а 20 респондентів вважають, що молодь може ініціювати зміни. Це вказує на те, що молодіжні ради бачаться опитуваними молодими людьми як інституція з потенціалом, але поки недостатньо сильною у контексті українських реалій.

Найбільш часто згадуваними респондентами бар'єрами, які заважають адаптації данських практик молодіжних рад в Україні є фінансові труднощі (31 відповідь), політичні перешкоди, пов'язані з відсутністю підтримки з боку місцевої влади (23), та низький рівень довіри (21). Серед елементів датської моделі, які молодь хотіла б бачити в Україні, найчастіше згадуються молодіжні бюджети, гранти та спільні проєкти (по 29 голосів). Це свідчить про те, що молодь очікує реальних інструментів впливу та можливості діяти, а не формального членства у радах.

Молодь також підкреслює потребу у навчальних програмах для членів рад (26), регулярному діалозі з владою (22), прозорості та автономності рад (21). Середній рівень готовності українських громад до впровадження данських практик респонденти оцінили на 3.41 бала з 5, що означає, що фундамент для інновацій є, але для повноцінної адаптації необхідна структурна підтримка, ресурси та зміна підходів до молодіжної політики.

У ході дослідження можливостей адаптації данських демократичних практик до українського контексту було виявлено, що ключовою відмінністю Данії є глибоко вкорінена культура довіри та відповідальності, яка формує поведінку громадян і визначає стиль роботи інституцій. Український контекст суттєво відрізняється, оскільки суспільство перебуває в умовах війни, нижчого рівня довіри до державних органів, нестабільності середовищ та нерівномірного розвитку громадянської активності в різних регіонах.

Тим не менш, в ході дослідження було зроблено висновок, що попри відмінності, адаптація данського досвіду є реальною за умови поступового впровадження елементів, які найбільш резонують з українськими умовами. Насамперед ідеться про розвиток культури діалогу між молоддю та місцевою владою, посилення ролі мо-

лодіжних рад як справжніх, а не формальних консультативних органів, розширення відкритих платформ для участі, а також удосконалення інструментів прозорості. Конкретні рекомендації в цьому напрямку включають впровадження молодіжних бюджетів, грантових конкурсів, спільних проєктів, проведення регулярного діалогу і навчальних програм для членів молодіжних рад.

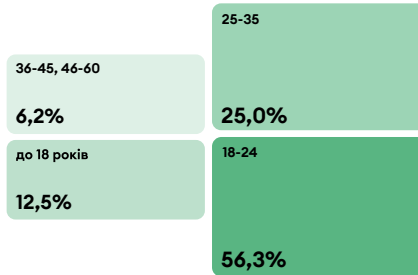
Запорізький регіональний осередок

Аналітичне дослідження Запорізького регіонального осередку «Цифровізація демократії у м. Запоріжжя: ставлення громадян та впровадження єдиного цифрового порталу» підготували Білозуб Л., Бут К., Скляр О., Макаренко Д., Рибальченко А., Туйнова Т. за менторства Кузнєцової М.

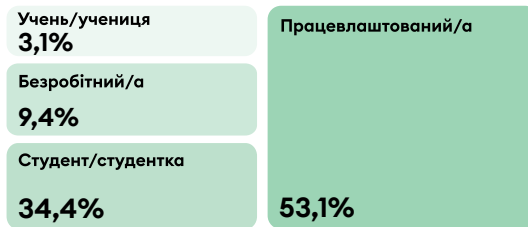
Дослідження було покликано визначити, наскільки цифрова демократія як інструмент актуальна і зрозуміла для жителів Запоріжжя шляхом оцінки рівня обізнаності мешканців/ок міста щодо інструментів цифрової демократії, їхнього ставлення до впровадження нового інструменту електронної участі на місцевому рівні та готовність користуватися ним у майбутньому.

Методом збору даних було онлайн-анкетування шляхом Google Forms. Загалом було зібрано 32 анкети. Більшість респондентів – жінки (65,6%), основна вікова група опитаних – 18-24 роки (56,3%), далі йдуть 25-35 років (25%) та до 18 років (12,5%). Переважна частина респондентів працює (53,1%) або є студентами (34,4%), решта – учні та безробітні. Більшість опитаних мають вищу освіту (62,5%), професійно-технічну – 21,9%, середню – 15,6%; географічно більшість (78,1%) проживають у Запоріжжі, решта є уродженцями Запоріжжя, що проживають в інших регіонах або за кордоном. Така демографічна структура засвідчила про наявність освітнього, соціального та ресурсного потенціалу для участі респондентів у громадських процесах та ініціативах з цифровізації муніципального управління.

Укажіть, будь ласка, Ваш вік

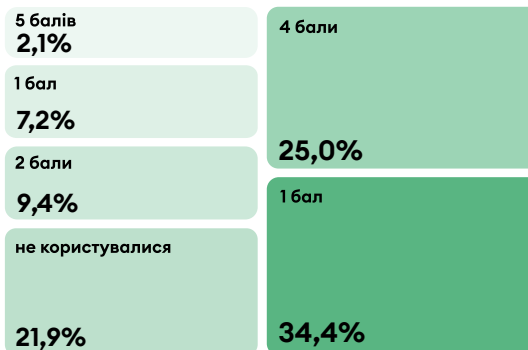
Укажіть, будь ласка, Ваш соціальний статус

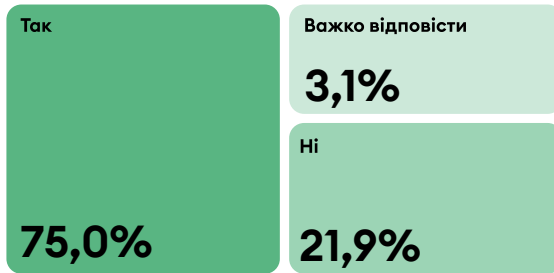
Серед тих, хто мав досвід використання цифрових інструментів демократії (75% опитованих), оцінки ефективності були різними: 34,4% оцінили його на 3 з 5, 25% – на 4 з 5, 9,4% – на 2 з 5, і лише 6,3% на 5 з 5. Це свідчить про неоднорідність сприйняття користі та підкреслює необхідність покращення комунікації щодо того, як ці інструменти працюють і яку реальну користь вони приносять громадянам.

Якщо так – наскільки вам вдалося вирішити питання/адвокувати інтереси завдяки цим інструментам?

Оцініть від 1 до 5, де 1 – не вдалося, 5 – повністю вдалося

Чи користувалися ви хоч раз інструментами е-участі (е-петиції, онлайн-голосування, бюджети участі, звернення тощо) на місцевому рівні?

Опитування дало можливість проаналізувати, як використання інструментів електронної демократії корелює з віком та освітнім рівнем респондентів: зокрема, молодь віком до 18 років, а також група 18–24 роки демонструють найвищий рівень обізнаності й практичного досвіду у сфері е-участі, а більшість представників вікової категорії 25–35 років або взагалі не користувалися наявними цифровими інструментами участі, або оцінюють їх ефективність як низьку. Як ключові бар'єри вони називають недовіру до органів влади, складність інтерфейсів платформ та недостатній рівень цифрових навичок. Наявність досвіду використання інструментів е-участі була також проаналізована залежно від освітнього рівня, було виявлено, що серед респондентів із повною середньою освітою позитивний досвід мають 60%, серед осіб із професійно-технічною/фаховою передвищою освітою – 86%, а серед тих, хто здобув вищу освіту – 79%.

Знання цифрових інструментів демократії показали середній рівень: 59,4% респондентів не змогли назвати конкретні інструменти, інші згадували електронні петиції, онлайн-голосування, сервіси e-dem та бюджет участі. Готовність користуватися новим цифровим інструментом е-участі виявилася дуже високою: 62,5% респондентів оцінили свою готовність на 5 балів, 25% – на 4, 9,4% – на 3, і лише 3,1% на 2 бали, 1 бал не вибрав ніхто. Це свідчить, попри потребу підвищення обізнаності користувачів, аудиторія готова активно застосовувати нові інструменти та експериментувати з ними.

Щодо цілей використання нового інструмента е-участі, 90,6% респондентів вказали участь в онлайн-голосуваннях, 77% – подання звернень, скарг та запитів, 71,9% – контроль над виконанням рішень та моніторинг діяльності влади, 53,1% – подання власних пропозицій та ініціатив. Такі результати означають зацікавленість запоріжців не лише в формальній участі у цифровій демократії, а й прагнення ними реального впливу на процеси ухвалення рішень.

Також в ході дослідження вдалося виявити чинники, що сприяють та перешкоджа-

ють впровадженню демократичних цифрових практик у Запоріжжі. Вагомий сприятливий чинник полягає у тому, що серед молоді простежується високий запит на інструменти онлайн-участі. Крім того, поява порталу «Цифрове Запоріжжя» на базі комунального підприємства – це ресурс, який може стати основою для ширшого порталу участі. Визначені перешкоди та ризики включають низький рівень довіри до органів місцевої влади, фрагментацію оновлень, технічну підтримку застарілих інструментів, порушену інфраструктуру та кризу людського персоналу через воєнний стан.

При здійсненні дослідження було зроблено висновок, що основною цільовою аудиторією для розвитку наявних та впровадження нових цифрових інструментів демократії найкраще підходить молода активна аудиторія 18-35 років, бо вона готова до оновлень та охоча впливати на рішення влади і контролювати їх виконання.

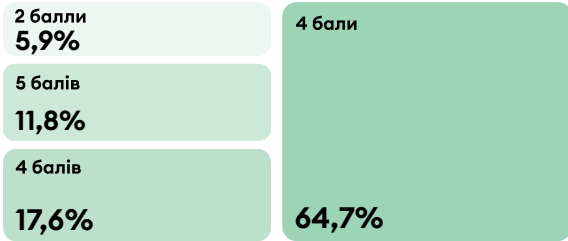
Закарпатський регіональний осередок

Аналітичне дослідження Закарпатського регіонального осередку «Прозорість регіонального врядування: доступ громадян до інформації, виклики та шляхи їх подолання» підготували Іваненко О.О., Петренко О.О., Скорондяк С.М., Ємчура В.П. за менторства Манзюк М.

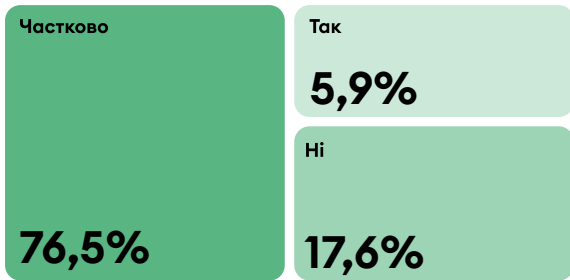
Дослідження було проведено за допомогою методу анкетування в Google Forms. Загалом, було зібрано 17 відповідей, респонденти – представники усіх вікових категорій, проте найбільш активною виявилася молодь віком від 18 до 25 років (47%). Абсолютна більшість респондентів здобула вищу освіту (59%), ще 29% – середню.

Перший блок запитань був спрямований на з'ясування досвіду взаємодії респондентів із органами місцевої влади та надання оцінки щодо прозорості її діяльності. Понад 60% оцінили рівень прозорості місцевої влади в Ужгороді як «посередньо» (3/5). Ще 18% дали оцінку «вище середнього» (4/5), проте оцінки «ідеально» (5/5) респондентами надано не було. На питання про те, чи мають громадяни достатній доступ до інформації про діяльність міської влади, 77% респондентів зазначили, що це реалізовано частково, 18% – що вони не вважають ступінь доступу до інформації про діяльність міської влади достатнім.

Як би Ви оцінили прозорість місцевої влади в Ужгороді? Оберіть один варіант з 1 до 5, де 5 - дуже висока.

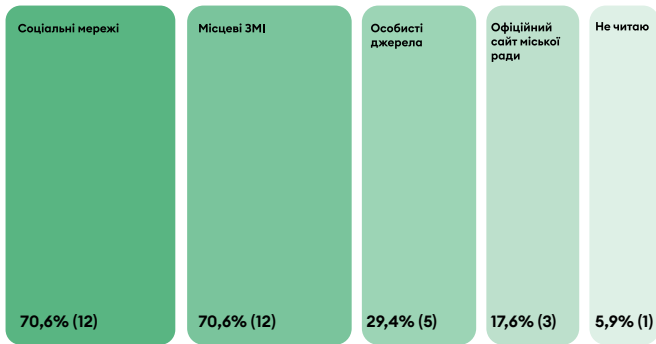
Чи вважаєте Ви, що громадяни мають достатній доступ до інформації про діяльність міської влади?

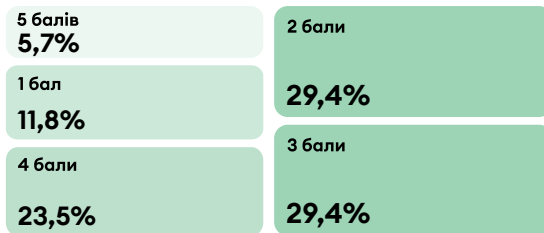
Під час розгляду результатів відповідей на відкрите питання про те, що найбільше заважає забезпеченню прозорості влади в Ужгороді були отримані дві категорії відповідей. По-перше, це особистий фактор, а саме чесність депутатів, відсутність рівності та можлива корупція; по-друге, це брак прозорості: респонденти побажали ознайомлюватися із всіма прийнятими рішеннями міської ради та підкреслили роль соціальних мереж.

Джерелами інформації, звідки респонденти найчастіше дізнаються про діяльність влади Ужгорода, є соціальні мережі та місцеві ЗМІ, їх згадали 71% респондентів. Офіційний сайт міської ради займає останнє місце у цьому рейтингу (18%). Хоча, саме офіційний сайт місцевої влади та її сторінки в соціальних мережах найбільше користуються довірою серед опитаних. 29% опитаних оцінили зручність комунікації з місцевими органами влади на «посередньо» (3/5). Ще 29% дали оцінку «нижче середнього» (2/5) і тільки 24% охарактеризували зручність комунікації на «вище середнього» (4/5).

Звідки Ви найчастіше дізнаєтесь про діяльність влади Ужгорода?

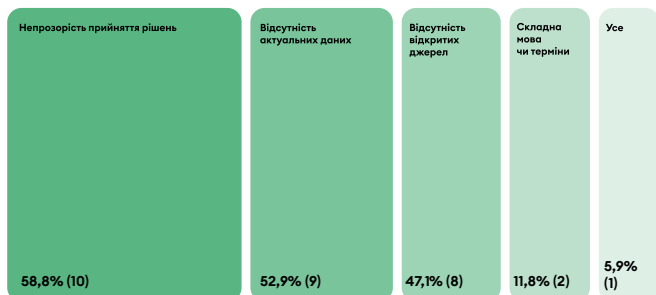

Наскільки зручною для Вас є комунікація з місцевими органами влади? Оберіть один варіант з 1 до 5, де 5 - найбільш зручна.

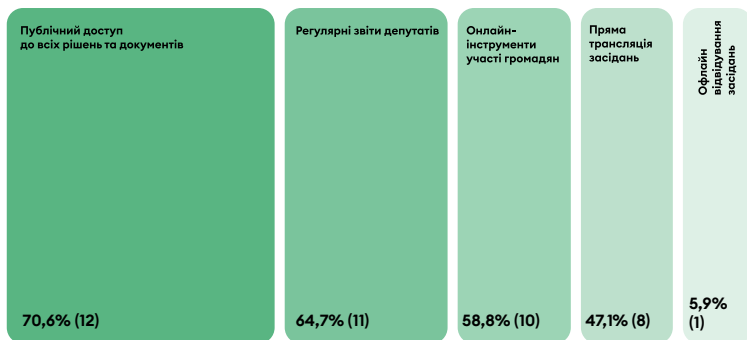
Три основні проблеми, які на думку респондентів існують у доступі до інформації від місцевої влади, зводяться до проблем із прозорістю функціонування місцевої влади: на першому місці «непрозорість прийняття рішень» (60%); друге місце посідає «відсутність актуальних даних» (53%), а третє – «відсутність відкритих джерел» (47%). Абсолютна більшість респондентів зазначила (82%), що не стикалася із ситуацією, коли їм було відмовлено у доступі до публічної інформації. Проте три особи констатували таку відмову (18%).

Які основні проблеми Ви вбачаєте у доступі до інформації від місцевої влади?

Заключний блок запитань був спрямований на оцінку ознайомлення респондентів із практиками Данського парламенту та досвідом інших країн щодо підвищення прозорості врядування, а також – на пошуки оптимального варіанту для покращення доступу громадян до інформації від органів місцевої влади. Майже 60% респондентів (10 осіб) зазначили, що вони не ознайомлені із практиками відкритості Данського парламенту. Зазначені респондентами елементи скандинавської моделі відкритості, які варто впровадити в Ужгороді, від найбільш до найменш затребуваних практик є наступними: 1) публічний доступ до всіх рішень та документів (12 осіб); 2) регулярні звіти депутатів (11 осіб); 3) онлайн-інструменти участі громадян (10 осіб); та 4) пряма трансляція засідань (8 осіб).

Які елементи скандинавської моделі відкритості, на Вашу думку, варто впровадити в Ужгороді?

На запитання: «Які конкретні кроки має зробити міська влада для покращення доступу громадян до інформації», респонденти надали досить різноманітні відповіді. Проте, можна констатувати, що доступ громадян до інформації потребує перегляду та удосконалення. Серед запропонованих респондентами варіантів – зміна моделі роботи, цифрова доступність, спрощення комунікації, оприлюднення даних, прозорість прийняття рішень, відкритість засідань для всіх, відповідальність та гуманність, співпраця, звітність, наполегливість, відкритість до пропозицій молоді та громади.

Результати анкетування, проведеного переважно серед молоді з вищою освітою, продемонстрували, що комунікація між владою та громадою в Ужгороді перебуває на перехідному етапі та потребує суттєвого вдосконалення. Дослідження виявило низьку обізнаність мешканців щодо специфіки скандинавської моделі, проте високу готовність до впровадження її інструментів. Також при проведенні дослідження було зроблено висновок, що потенціал втілення данських демократичних практик в Ужгороді є високим, але потребує адаптації під локальний запит на відновлення довіри.

Пропозиції
від осередків
щодо адаптації
демократичних
практик у громадах

Пропозиція від Київського регіонального осередку

Практична пропозиція Київського регіонального осередку була сформована на основі результатів вищезгаданого опитування молоді та аналітичного мікродослідження, проведених командою осередку, а також публічного заходу «Інклюзивна демократія в Україні», організованого ГО «Мережа захисту національних інтересів “АНТС”».

Базуючись на принципах данської демократії, зокрема відкритості влади, участі громадян та постійного діалогу, пропозиція полягає у застосуванні молодіжних консультацій як інструменту інклюзивної демократії на місцевому рівні. Ініціатива має на меті підвищення видимості, зрозумілості та реального впливу молодіжних рад при органах місцевого самоврядування, а також розширення обізнаності молоді про можливості участі через цей інструмент. Пропозиція не передбачає створення нових структур, а зосереджується на розвитку та посиленні вже існуючих молодіжних рад, **охоплюючи такі напрямки:**

- системна інформаційна робота щодо діяльності молодіжних рад та можливостей долучення до них;
- інтеграція молодіжних рад у процеси формування місцевих політик через консультації та обговорення;
- розвиток потенціалу членів молодіжних рад як майбутніх лідерів і представників інтересів молоді;
- створення та активізація молодіжних рад при районних державних адміністраціях міста Києва.

Цільовими бенефіціарами ініціативи є молодь, яка отримає чіткі та доступні канали участі, члени молодіжних рад, які посилять свої компетенції, органи місцевого самоврядування, а також громада загалом.

Першим етапом реалізації пропозиції стане аудит рівня поінформованості молоді щодо діяльності молодіжних рад у Києві та визначення найбільш ефективних каналів комунікації, що дозволить розробити просту та зрозумілу інформаційну стратегію, орієнтовану на молодь різних соціальних груп. Наступний етап включатиме налагодження регулярної взаємодії між молодіжними радами та органами місцевого самоврядування з публічним висвітленням результатів цієї співпраці. Окремим напрямом є підтримка створення або активізації молодіжних рад при районних державних адміністраціях Києва як найближчого до молоді рівня участі.

Потенційними партнерами для реалізації пропонованої командою осередку ініціативи можуть бути органи місцевого самоврядування та РДА, діючі молодіжні ради, заклади освіти, громадські та молодіжні організації та медіа і цифрові платформи. А необхідні для реалізації пропозиції ресурси включатимуть людські (координатори, тренери), інформаційні та часові ресурси.

Запропонована ініціатива сприятиме тому, що молодіжні ради стануть більш видимим і зрозумілим інструментом участі, а не формальною структурою, відомою вузькому колу активістів. При цьому молодь громади тримає реальні можливості долучатися до місцевої демократії, а підвищення поінформованості та залученості молоді сприятиме розвитку демократичної культури, відповідальності та довіри до інституцій. Також такий підхід має потенціал бути масштабованим на інші регіони України.

Пропозиція від Харківського регіонального осередку

Практична пропозиція Харківського регіонального осередку «Впровадження інструменту молодіжного бюджетування за данською моделлю» базується на результатах вищезгаданого емпіричного дослідження, проведеного серед молоді Харківського регіону.

Суть пропонованої ініціативи полягає у системному впровадженні в пілотних громадах регіону механізму делегованого молодіжного бюджетування. На відміну від класичного «Громадського бюджету», де молодіжні проекти часто програють інфраструктурним ініціативам досвідчених аплікантів, пропонується виділення фіксованої квоти бюджету розвитку громади, розпоряджатися якою буде виключно молодь. Це означає створення автономного фінансового фонду, рішення щодо розподілу якого приймаються безпосередньо молодіжною радою або шляхом прямого електронного голосування молодіжної спільноти віком 14-35 років.

В основі цієї ідеї лежить фундаментальний принцип данської демократії, відомий як фінансова автономія молодіжних рад. У Данії муніципалітети надають молодіжним структурам власний бюджет, базуючись на культурі довіри та відповідальності. Логіка цього підходу полягає в тому, що найкращий спосіб навчити молодь демократії та відповідальності – це довірити їм реальні кошти та право на прийняття фінального рішення.

Цільовими бенефіціарами проекту є молодь громади, яка отримує гарантовані ресурси для самореалізації, та органи місцевого самоврядування, які делегують частину

повноважень, отримуючи натомість лояльність молоді та зменшення відтоку населення. Очікуваним результатом є трансформація молодіжних рад із консультативних органів у повноцінних суб'єктів місцевої політики, здатних самостійно адмініструвати проєкти відновлення.

Впровадження ініціативи на місцевому рівні передбачає комплексний підхід, що складається з нормативного, освітнього та практичного етапів. Процес розпочинається з адвокаційної кампанії та розробки нормативно-правової бази. Необхідно затвердити рішенням сесії місцевої ради Положення про молодіжний бюджет, яке юридично закріплює фіксовану суму (наприклад, від 50 до 100 тисяч гривень для старту) у бюджеті громади на наступний рік. Наступним критично важливим етапом є навчання, оскільки 26 респондентів дослідження наголосили на потребі в освітніх програмах. Тому перед розподілом коштів для активної молоді та членів молодіжних рад проводиться серія інтенсивних воркшопів із проєктного менеджменту, бюджетного законодавства та основ фінансової грамотності.

Процедура відбору проєктів має базуватися на принципах прозорості та прямої демократії. Пропонується відмовитися від закритих комісій чиновників на користь змішаної моделі, де вирішальний голос належить молоді, або системи електронного голосування, верифікованого через BankID, де голосувати можуть лише мешканці відповідної вікової категорії. Переможці отримують фінансування та реалізують свої ініціативи під менторським супроводом профільних управлінь ради, але зі збереженням лідерської позиції молодіжних команд.

Для реалізації цього механізму необхідна консолідація зусиль органів місцевого самоврядування (фінансові та юридичні відділи), міжнародних донорських організацій (для можливого співфінансування пілотних проєктів) та громадського сектору. Ресурсне забезпечення включає кошти місцевого бюджету, експертну підтримку тренерів та інформаційні ресурси для популяризації конкурсу серед молоді.

Реалізація запропонованої ідеї матиме багатовекторний позитивний вплив на громаду. По-перше, громада отримає якісні, реалізовані проєкти, що точно відповідають актуальним запитам молоді, що сприятиме підвищенню ефективності використання бюджетних коштів. По-друге, ініціатива сприятиме розвитку демократичної культури, долаючи радянський спадок патерналізму. По-третє, молодь отримує практичний досвід управління, розуміння бюджетних процесів та навички пошуку компромісів, що є прямою інвестицією у якість майбутнього електорату та управлінців. Крім того, реалізація пропозиції безпосередньо вплине на рівень довіри між молоддю та владою. Також запропонована модель має високий потенціал до масштабування: успішний досвід пілотних громад Харківщини може бути легко адаптований в інших регіонах України через Асоціацію міст України або мережу молодіжних центрів, оскільки механізм є універсальним і не потребує змін до національного законодавства.

Пропозиція від Запорізького регіонального осередку

Практична пропозиція Запорізького регіонального осередку передбачає цифровізацію демократії в Запоріжжі шляхом створення єдиного міського порталу «Zaporizhzhia Digital». В основу пропозиції лягли результати проведеного командою осередку опитування щодо ставлення мешканців Запоріжжя до інструментів електронної участі на місцевому рівні.

Фундаментом запропонованої ідеї став аналіз національної громадської платформи Данії, єдиного порталу громадянина – borger.dk. Ідея створення єдиного міського порталу «Zaporizhzhia Digital» виходить за рамки існуючих інструментів електронних опитувань та петицій, дозволяючи оптимізувати комунікацію між громадянами та владою, отримувати доступ до оцифрованих документів, інших відкритих даних та здійснювати моніторинг на витратами представникам громади. У функціонал порталу має бути вбудована цифрова пошта – інструмент, що нині активно застосовується в Данії для офіційного обміну повідомленнями між місцевими органами влади та населенням.

Ще одним важливим складником практик Данії, інтеграція якого є релевантною для України, є безбар'єрність веб-порталів. Наприклад, портал адаптований під різні пристрої (ПК, планшет, телефон), має вбудованого асистента, що за необхідності забезпечує голосовий супровід, гарантує можливість навігації клавіатурою тощо. Цікавим елементом також є мережа муніципального центру обслуговування громадян, звернення до якої дозволяє громадянам Данії отримати консультацію щодо нюансів використання веб-платформи. У Запоріжжі доцільно зробити щось на кшталт такої

мережі. Особливе значення має врахування потреб осіб, які мають статус учасників бойових дій або ветеранів, оскільки кількісно такі категорії громадян є великими. Наприклад, у Данії передбачена можливість делегування доступу довіреній особі до персоналізованих кабінетів громадян, цифрової пошти. Це дозволить забезпечити цій категорії населення безбар'єрний доступ до державних послуг, навіть у разі фізичних, психологічних чи цифрових обмежень.

ОСНОВНИМИ БЕНЕФІЦІАРАМИ ЄДИНОГО МІСЬКОГО ПОРТАЛУ Є:

- мешканці міста, які зацікавлені в отриманні доступу до муніципальних послуг, актуальних повідомлень від влади, поданні скарг та звернень онлайн, посилення їх ролі та впливу на політику Запоріжжя;
- представники місцевої влади та комунальних органів і служб, бо створення цифрової платформи зменшить бюрократичний тиск, підвищить ефективність управління, полегшить як зовнішню (з громадянами), так і внутрішню (між департаментами, структурними підрозділами) комунікацію;
- представники громадського та бізнес-сектору, бо опитування громадян на платформі дозволять отримувати анонімізовані дані, що полегшить аналітичний складник роботи з потребами і запитамі місцевого населення.

Головним очікуваним результатом впровадження поданої пропозиції є забезпечення реальної участі громадян та їх впливу на процеси та рішення їх громади.

МЕХАНІЗМ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОПОЗИЦІЇ СКЛАДАЄТЬСЯ З НАСТУПНИХ ЕТАПІВ:

1. Підготовчий етап (аналіз потреб громади, характеристика наявних цифрових сервісів міста, визначення концепції нового інструменту) – фактично вже був проведений в межах дослідження осередку та розробки пропозиції;
2. Етап встановлення партнерств та пошуку ресурсів;
3. Етап проведення інформаційно-комунікаційної кампанії для мешканців у рамках адвокаційної кампанії пропонованого рішення;
4. Технологічне проєктування та прототипування, пілотне тестування порталу;
5. Виявлення та усунення недоліків, масштабування, офіційний запуск;
6. Моніторинг, технічна підтримка і вдосконалення за результатами оцінки ефективності нового інструменту.

Потенційними партнерами впровадження такого рішення можуть бути першочергово представники громадських організацій, активісти, небайдужі мешканці міста, а

також варто окремо виділити молодь та студентство. До партнерства необхідно також залучати представників міської ради, місцевих органів виконавчої влади, а також іноземних партнерів, які можуть забезпечити матеріальну і нематеріальну підтримку і супровід проєкту. Необхідні для реалізації пропозиції ресурси включають людський капітал (команда проєкту, залучені незалежні консультанти та радники, ІТ-спеціалісти), ресурс часу, фінансові ресурси та інформаційні ресурси (ЗМІ, соціальні мережі, офіційні сайти для інформаційного просування продукту).

Впровадження описаної ідеї у життя повинно мати позитивний ефект для розвитку демократичної культури в Запоріжжі та – за умови її масштабування та адаптації до інших регіонів – в Україні, адже проведення на цифрових платформах громад опитувань та інтерактивних обговорень і моніторингу суспільних настроїв, гарантуватиме перманентну участь громадян у політиці.

Пропозиція від Закарпатського регіонального осередку

Практична пропозиція Закарпатського регіонального осередку спрямована на активізацію участі молоді у процесі прийняття рішень на локальному рівні. Для цього пропонується створити «Молодіжну онлайн-платформу участі Ужгорода», покликану стати цифровим інструментом для залучення молоді до процесу прийняття рішень, підвищення прозорості діяльності місцевої влади та запровадження практик, притаманних данській моделі відкритості.

ПЛАТФОРМА МАТИМЕ ТРИ КЛЮЧОВІ ФУНКЦІЇ:

1. Відкриті дані та документи – оприлюднення рішень, проєктів рішень, бюджетної інформації.
2. Онлайн-консультації та опитування – збір пропозицій молоді щодо актуальних питань міста.
3. Модуль «Зворотний зв'язок» – можливість поставити питання депутатам або подати ідею.

Пропонована ініціатива базується на ключових елементах данської моделі демократії, що вирізняється високим рівнем відкритості та постійною комунікацією між владою та громадянами. Центральними принципами, адаптованими до українського локального контексту, є відкритість влади, що передбачає повний доступ громадян до документів та рішень; участь громадян через регулярні онлайн-консультації та ін-

терактивні форми зворотного зв'язку; а також систематична звітність посадових осіб перед громадою.

Цільовими бенефіціарами ініціативи є молодь Ужгорода віком від 18 до 35 років, студенти, молодіжні організації, громадські активісти, а також представники місцевої влади, які отримають ефективний канал комунікації з громадою. Залучення цих груп сприятиме встановленню сталого діалогу, розширенню можливостей участі та формуванню культури відповідального врядування в регіоні. Очікувані результати впровадження ініціативи включають підвищення прозорості діяльності органів місцевого самоврядування та зростання довіри до прийнятих ними рішень; регулярне залучення молоді до консультацій, опитувань та обговорення важливих питань розвитку громади; формування стійкої культури участі, взаємної відповідальності та активного громадянства.

Етапи впровадження ініціативи передбачають послідовну роботу, що охоплює підготовчий, технічний та комунікаційний компоненти. На підготовчому етапі здійснюється формування робочої групи з представників молодіжної ініціативи, узгодження з Ужгородською міською радою формату, функцій та очікуваних результатів майбутньої онлайн-платформи, а також збір і систематизація технічних вимог, необхідних для її розробки. Наступним етапом є створення самої платформи, яке включає розробку веб-інтерфейсу, створення основних функціональних модулів («Документи», «Консультації», «Опитування», «Питання владі») та проведення технічного й користувачького тестування за участю фокус-групи молодих мешканців громади.

Після технічного запуску відбувається інформаційна кампанія, спрямована на популяризацію інструменту серед молоді. Вона охоплює поширення інформації через соціальні мережі, місцеві медіа, університетські канали та молодіжні простори, а також організацію презентацій та ознайомчих заходів для студентів та активістів. Завершальний етап передбачає впровадження регулярних консультацій, які включають обговорення проєктів рішень, щомісячні міні-опитування молоді та постійний збір пропозицій щодо покращення міста через інтерактивні інструменти платформи.

До потенційних партнерів реалізації ініціативи належать Ужгородська міська рада, Молодіжна рада Ужгорода, місцеві заклади вищої освіти (УжНУ, Мукачівський державний університет), молодіжні громадські організації та ініціативні групи, локальні медіа та регіональна ІТ-спільнота, яка може забезпечити технічну підтримку. Для реалізації проєкту необхідні людські ресурси – команда з 5–7 осіб, що включає координатора, фахівця з комунікацій, SMM-менеджера, ІТ-спеціаліста та модератора платформи. Інформаційні ресурси охоплюють доступ до документів та відкритих даних місцевої влади, налагоджену співпрацю з органами самоврядування та можливість інтеграції з наявними інформаційними системами громади.

Оціночний термін підготовки та запуску платформи становить від трьох до чотирьох місяців, включно з етапами розробки, тестування та проведення інформаційної кампанії. Запропонована ініціатива у разі її реалізації матиме значний вплив на розвиток громади та молоді Ужгорода, створивши для молодих мешканців реальну можливість впливати на ухвалення рішень у місті та пропонувати власні ідеї щодо покращення локальних політик. Ініціатива також робить вагомий внесок у розвиток демократичної культури, адже наближає локальні механізми управління до данської моделі відкритості, заснованої на прозорості, доступності інформації та постійній взаємодії між владою й громадянами.

Рекомендації для молоді, органів влади та громадських організацій

Рекомендації для молоді, органів влади та громадських організацій Києва

На основі результатів дослідження Київського регіонального осередку «Інклюзивна демократія в Україні: участь жінок, молоді та соціально вразливих груп у політичних процесах, бар'єри та шляхи їх подолання» та практичної пропозиції щодо використання молодіжних консультацій як інструменту інклюзивної демократії на місцевому рівні для молоді, органів влади та громадських організацій Києва можна виділити цілу низку рекомендацій.

Молоді рекомендується активніше долучатися до діяльності існуючих молодіжних рад: шукати інформацію про їхнє функціонування в інтернеті, подавати заявки на членство в них, що дозволить набути досвіду участі у політичних процесах, на нестачу якого вказали 44,2% респондентів проведеного осередком опитування. Також молодим людям варто підвищувати поінформованість про можливості власної політичної участі, а також співпрацювати з однолітками для обміну ідеями та адвокації поступу у напрямку інклюзивної демократії з повним залученням до політичних процесів своєї вікової групи, загалом жінок та інших соціально вразливих груп, на кшталт ВПО та людей з інвалідністю.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ОРГАНІВ ВЛАДИ КИЄВА:

- Провести аудит рівня поінформованості молоді щодо діяльності молодіжних рад у Києві;
- Розробити інформаційну стратегію з каналами для молоді, зокрема, у соцмережах, аби цей рівень поінформованості підвищити.

- Налагодити регулярну взаємодію між молодіжними радами та органами місцевого самоврядування.
- Підтримувати створення молодіжних рад при районних державних адміністраціях Києва.
- Запровадити навчальні та менторські програми для членів молодіжних рад.

Громадським організаціям слід просувати видимість молодіжних рад через медіа та свої цифрові платформи, а також організувати тренінги, освітні програми та програми менторства з висвітленням можливостей політичної участі молоді, жінок та інших соціально вразливих груп.

Рекомендації для молоді, органів влади та громадських організацій Харкова

На основі результатів дослідження Харківського регіонального осередку «Співпраця влади Данії з молоддю: досвід молодіжних рад та можливості для України» та практичної пропозиції щодо впровадження молодіжного бюджетування, для молоді, органів влади та громадських організацій Харкова можна виділити низку рекомендацій.

Молоді рекомендується активно долучатися до уже наявних молодіжних рад та ініціатив: приєднуватися до молодіжних рад, студентського самоврядування – адже передумовою для ефективного залучення молоді в житті її громади є бажання цієї молоді бути залученою; молодим людям, які вже є членами молодіжних рад, рекомендується виступати за впровадження у прозорих та відкритих процедур відбору членів рад – через конкурси, відкриті зустрічі та голосування.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ОРГАНІВ ВЛАДИ ХАРКОВА:

- Розробити нормативно-правову базу для впровадження молодіжного бюджетування, зокрема, прийняти Положення про молодіжний бюджет.
- Виділити фіксовану квоту бюджету (50-100 тисяч гривень для старту) для молодіжних ініціатив.
- Впровадити інституційні стандарти: розробити положення про молодіжні ради з прозорим відбором за допомогою голосування та моніторингом.
- Надати молодіжним радам реальні повноваження, включно з дорадчими функціями.

- Розвивати освітні програми для молоді, наприклад, воркшопи із проєктного менеджменту, бюджетного законодавства та основ фінансової грамотності.
- Формувати сталі механізми діалогу з місцевою молоддю, наприклад, за допомогою проведення регулярних зустрічей молоддю.

Громадським організаціям Харкова рекомендується ініціювати кампанії за впровадження владою молодіжних бюджетів/грантів, організувати освітні програми і тренінги для молоді, сприяти діалогу молоді з владою, наприклад, проводячи заходи, на які будуть запрошені представники молодіжних рад та місцевої влади.

Рекомендації для молоді, органів влади та громадських організацій **Запоріжжя**

На основі результатів дослідження Запорізького регіонального осередку «Цифровізація демократії у м. Запоріжжя: ставлення громадян та впровадження єдиного цифрового порталу» та практичної пропозиції щодо створення порталу «Zaporizhzhia Digital» можна виділити низку рекомендацій для молоді, органів влади та громадських організацій Запоріжжя, дотримання яких пришвидшить цифровізацію демократії в місті.

Молодим людям Запоріжжя рекомендується активно використовувати наявні цифрові інструменти: користуватися вебпорталом «Цифрове Запоріжжя» долучатися до створення і підписання петицій, опитувань; підвищувати власну цифрову грамотність, наприклад, за допомогою використання онлайн-платформи «Дія. Цифрова освіта»; займатися самоосвітою (адже проведено осередком опитування показало, що 6/10 респондентів не можуть чітко назвати жодного інструменту цифрової демократії).

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ОРГАНІВ ВЛАДИ ЗАПОРІЖЖЯ:

- Створити єдиний міський портал «Zaporizhzhia Digital», який включатиме: єдиний кабінет мешканця; подання звернень з автоматичним трекінгом статусу; модуль опитувань і консультацій; модуль електронних петицій; модуль моніторингу виконання рішень та бюджетних витрат; цифрову пошту для офіційної комунікації.
- Важливо, щоб усі нові сервіси спочатку створювалися як цифрові, водночас офлайн-альтернатива для вразливих груп має залишатися наявною та доступною.

- Підвищити рівень прозорості та підзвітності місцевої влади шляхом публікації все-охопної статистики е-звернень, петицій, консультацій, відкритих даних виконання рішень, динаміку голосувань, бюджетні витрати, регулярних аналітичних звітів для громади.
- Інвестувати в освіту з цифрової грамотності мешканців міста: організувати інклюзивні безоплатні навчання, публікувати онлайн-курси, регулярно проводити інформаційні кампанії з поясненням механізмів е-участі.
- Оперативно відповідати на звернення громадян.

Громадським організаціям Запоріжжя слід просувати цифровізацію демократії міста через власне користування наявними цифровими ресурсами, зокрема, створюючи та поширюючи петиції, а також через статті у ЗМІ та пости у соцмережах, організувати освітні програми з цифрової грамотності для містян.

Рекомендації для молоді, органів влади та громадських організацій **Ужгороду**

На основі результатів дослідження Ужгородського регіонального осередку «Прозорість регіонального врядування: доступ громадян до інформації, виклики та шляхи їх подолання» та практичної пропозиції щодо активізації участі молоді у процесі прийняття рішень на локальному рівні можна виділити низку рекомендацій для молоді, органів влади та громадських організацій міста Ужгород.

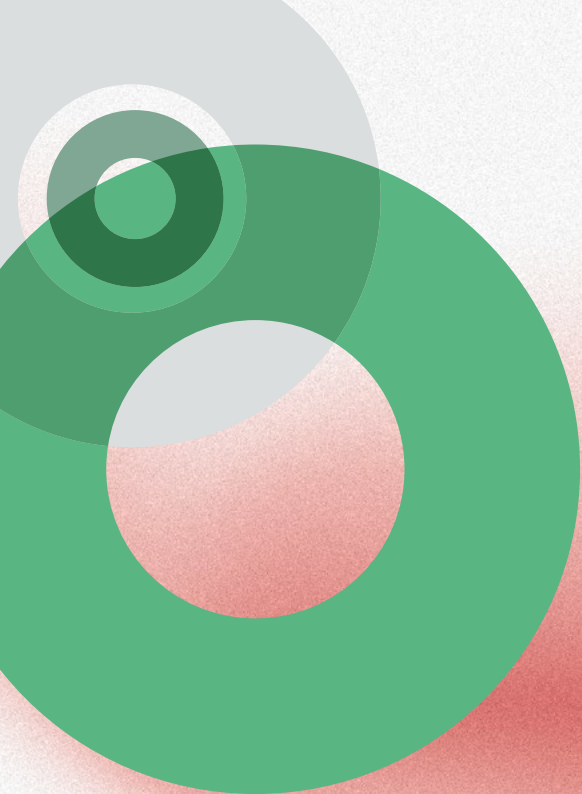
Молоді Ужгороду рекомендується активно долучатися до комунікації з владою наявними способами, зокрема, за допомогою використання соцмереж та петицій до місцевої влади на «Єдиній платформі місцевої електронної демократії», співпрацювати з однолітками для обміну ідеями та адвокації змін «знизу», щоб показати власне бажання брати активну участь у політичному житті громади, підвищувати свою цифрову грамотність, наприклад, за допомогою використання онлайн-платформи «Дія. Цифрова освіта».

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ОРГАНІВ ВЛАДИ УЖГОРОДА:

- При втіленні данських демократичних практик варто зосередитися на трьох напрямках: цифрова доступність, активне оприлюднення даних та спрощення комунікації.
- Створити «Молодіжну онлайн-платформу участі Ужгороду», яка міститиме відкриті дані та документи – прийняті рішення, проекти рішень, інформацію про бюджет, опитування та онлайн-консультації, модуль «зворотний зв'язок», що надаватиме можливість поставити питання депутатам або подати ідею.

- Забезпечити прозорість: оприлюднювати актуальні дані, трансляції та звіти, з технічним забезпеченням повного доступу.
- Покращити комунікацію з молоддю, зокрема, за допомогою активізації присутності місцевої влади в соцмережах.

Громадським організаціям Ужгороду рекомендується проводити адвокаційні кампанії з просування підвищення рівня прозорості місцевої влади, організувати заходи за участі молоді та представників місцевої влади для сприяння діалогу між ними.

Проект реалізується ГО Мережа захисту національних інтересів «АНТС» за грантової підтримки Українсько-данського молодіжного дому.

The project is implemented by National Interests Advocacy Network 'ANTS' with the grant support of the Ukrainian-Danish Youth House.

 @ANTSngo

 @ants.ngo

 @youth.ants

 ants.org.ua

 info@ants.org.ua